

ОСВІТНІ ХАБИ НА БАЗІ ІКТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ (ДОСВІД НІДЕРЛАНДІВ, БЕЛЬГІЇ ТА УКРАЇНИ)

ОЛЕНА ГРИЦЕНЧУК

науковий співробітник,

Інститут інформаційних технологій і засобів навчання

НАПН України, м. Київ, Україна

helenkyiv2017@ukr.net

Ключові слова: громадянська освіта, інформаційні і комунікаційні технології, освітній хаб, освіта Нідерландів, освіта Бельгії, вчитель.

Набуття життєво необхідних компетентностей, таких як здатність до ефективної співпраці, навчання і розвиток протягом життя та ін. вимагають оновлених форм діяльності, сучасних інформаційних освітніх просторів, одним із яких може бути хаб [1].

Освітній хаб на базі ІКТ можна охарактеризувати як багатофункційний цифровий освітній простір з забезпеченими організаційно-педагогічними умовами співпраці і спілкування учасників освітнього процесу (вчителів, керівників навчальних закладів, студентів, аспірантів і докторантів, науковців, батьків і т.і.), організований з метою: підтримки навчання і виховання; вироблення ідей та обміну досвідом; набуття зв'язків з однодумцями і їх об'єднання, що сприяє створенню інновацій та їх впровадженню в освіту; реалізації проєктів; професійного та особистого самовдосконалення. Зокрема освітні хаби спрямовані на колаборацію у будь-якому освітній галузі, зокрема, громадянській освіті та вихованні. Це освітній простір, де є можливість ефективно та оперативно акумулюватися інтелектуальний потенціал для розв'язання нагальних проблеми, обговорення гострих питань і т.і.

Сьогодні освітні хаби на базі ІКТ стали популярним явищем в освіті. Функціонування хабу може бути спрямоване на підтримку розв'язання певної освітньої проблеми або присвячене широкому спектру освітніх питань. Певний досвід мають Нідерланди і Бельгія.

Прикладом тематичного освітнього хабу є нідерландський проєкт Клуб хабів «Цифрові календар-блоки» (м.Арнхем), що залучає до об'єднання і співпраці всіх зацікавлених учасників освітнього процесу, таких як школи, музеї, архіви та ін. (Рис.1.) Ця безкоштовна цифрова платформа розроблена для створення та використання навчальних матеріалів на смарт дошках і планшетах у вигляді календарів з певної тематики, що дозволяє членам клубу створювати власні цифрові календарі, ділитися напрацюваннями, використовувати ресурси інших хабів [2].

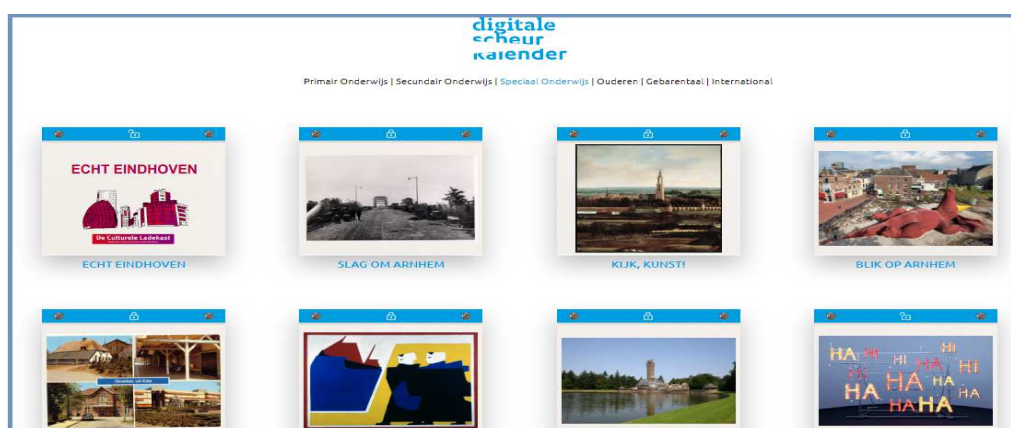

Рис. 1. Хаб «Цифрові календар-блоки»

Простір цифрового освітнього хабу може бути розбудований і інтегрований у цифрове освітнє середовище закладу освіти (школи, методичні кабінет, вищі навчальні заклади, заклади позашкільної освіти та ін.). Освітній хаб на базі ІКТ, діяльність якого присвячена питанням громадянської освіти у школі, – «Люди та суспільство» створено у освітньому середовищі провідного фламандського видавництва Die Keure, яке бере активну участь у процесі розвитку

освіти Бельгії (Рис.2.). Функціонування хаб, що об'єднує католицькі школи Фландрії, спрямована, зокрема, на такі важливі аспекти громадянської освіти, як формування і розвиток громадянської, комунікативної компетентностей, а також компетентностей, пов'язаних з фінансовою грамотністю, співпрацею тощо. Для викладання предмету «Людина і суспільство» у середній школі вчителю пропонується оригінальна методика, створена видавництвом на основі модульного методу. Шість журналів – це шість модулів, які можна використовувати у довільній послідовності. У кожного журналу своя тема, а саме: «Життя: харчування та здоров'я», «Назад до справи: підприємництво та благодійні організації», «Гра почалась: ігрові та соціальні медіа», «Пасаж: подорожі та природа», «Грінта: спорт» та «Страх публічного виступу: музика, кіно та театр». Використовуючи навчальну онлайн-платформу POLPO (www.polpo.be) вчитель застосовує диференційований підхід при викладанні курсів, а також здійснювати оцінювання як учнів, так і себе [3].

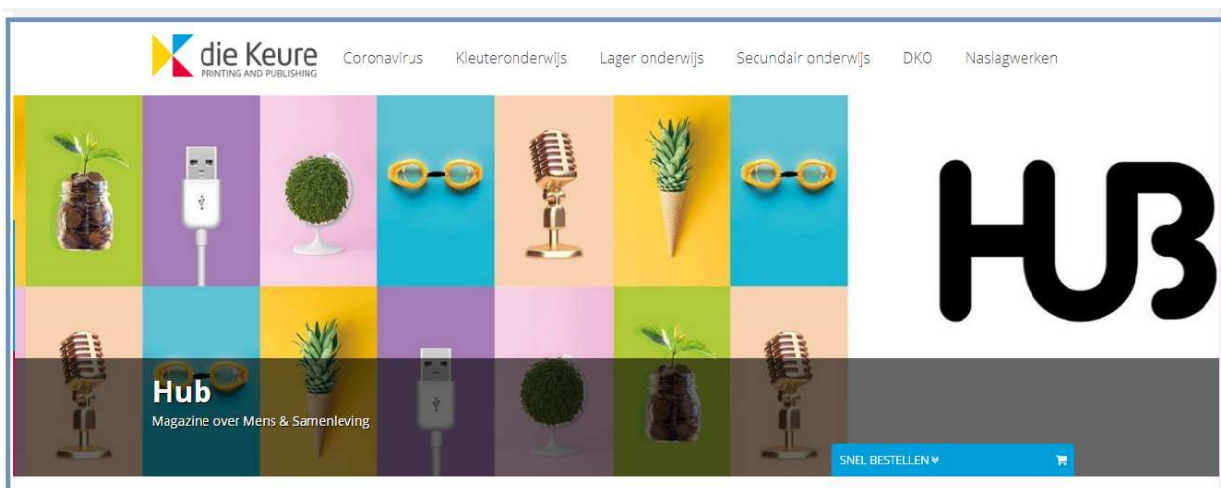

Рис. 2. Хаб «Люди та суспільство»

Прикладом системного підходу до організації процесу створення, впровадження та розвитку галузевих хабів, що надають підтримку, зокрема, з громадянської освіти, може бути Національна Мережа мультимедіа в освіті Нідерландів *Filmeducatie*, яка у 2019 р. започаткувала амбіційний проект створення національної мережі хабів мультимедіа в освіті [4]. Першими до проекту приєдналися провінція Гелдерланд, створивши хаб *FilmHUB Gelderland*, та провінція Південної Голландії з хабом *Beeldung*.

Працювати у хабах можуть учні, студенти педагогічних навчальних закладів, вчителі і викладачі вищих навчальних закладів, батьки, організації і установи освіти і культури та ін., тобто, всі зацікавлені особи, які можуть здійснювати колаборацію, пропонуючи ідеї, залучаючись до проектів, використовуючи ресурси, навчальні матеріали, відео уроки та лекції, відвідуючи освітні і культурні заходи, шкільні вистави та ін. Для вчителів хаби пропонують курси підвищенні кваліфікації із застосування засобів мультимедіа у професійній діяльності та опанувати нові методи і форми для здійсненні навчально-виховної роботи. «Від критичних глядачів та медіа-творців – до творчих свідомих громадян» - теза, що демонструє місію хабу *FilmHUB Gelderland*, формування критичного, творчого, свідомого, відкритого, активного, аналітичного ставлення до медіа та здебільше спрямована громадянську освіту, проте орієнтується на потреби освіти взагалі. Ресурси, зібрані у хабі, можуть бути корисними для вчителів будь-якого предмету, зокрема, тих, хто інтегрує знання з громадянської освіти у свій предмет. До 75-ї річниці вшанування кінця Другої світової війни, що відзначається у 2020 році на національному рівні в Нідерландах, для вчителів, які викладають громадянську освіту, та вчителів інших предметів, які її впроваджують на своїх уроках, у хабі *Beeldung* створено пакет уроків «75 років Свободи - Війна і свобода в малюнках». Вчителі можуть скористуватися навчальними матеріалами та продемонструвати фільми для обговорення з учнями тем війни, прав людини, демократичних цінностей та свобод ті ін.

Концептуально побудова хабів витримується у єдиному ключі, що відображено на інтернет сторінках: інтерактивна карта провінції розподілена на муніципалітети та містить інфографіку, яка

пропонує інформацію про актуальні події, що відбувається в галузі освіти кіно та медіа, пропозиції кінотеатрів, фестивалів, заходи у культурних центрах, бібліотеках, організаціях та установах (Рис.3.). Вчитель для роботи з учнями може підібрати необхідні ресурси, використовуючи фільтри, які дозволяють здійснювати пошук за рівнем освіти: початкової, середньої та старшої; видом заходу, видом діяльності та ін., а також знайти матеріали для роботи, курси підвищення фахового рівня в медіа освіти та ін.

Рис.3. Хаб «Gelderland»

У хабах збираються відомості про освітні платформи, координаційні центри культури та освіти, школи, що приєдналися до хабу ті ін. Викладачі, які долучилися до роботи у хабі, розміщують свої вебсторінки, сторінки у соціальних мережах, блоги та ін. Інтернет сторінки хабів пропонують новини, цікаві факти, статті, видають бюлетені та багато іншого. Долучитися до хабу можна також через сторінки на Facebook, LinkedIn та Instagram.

Реформи в галузі освіти в Україні останнім часом сприяли створенню хабів. Так, наприклад, у 2016 р. Міністерство освіти і науки України оприлюднило наміри створення освітніх хабів у різних областях України, де б вчителі змогли знайти матеріали для своїх уроків. Ця система «School НАВ» мала полягати у тому, що так звані центральні школи-хаби, оснащені сучасними лабораторіями, з новітніми кабінетами і всім необхідним для практичних занять стануть опорними навчальними закладами. Перші кілька шкіл-хабів були створені в Україні в 2016 році. Прийняття Закону про освіту 2017 року стало правовою основою для цих шкіл. Станом на 1 травня 2018 року по всій країні було створено 519 шкіл-хабів. Цей проект знаходиться на стадії реалізації. Проте, кількість вітчизняних освітніх хабів зростає з кожним роком. Серед них: Освітній Хаб міста Києва (<https://eduhub.in.ua>), Освіторія Хаб (<https://hub.osvitoria.org>), «Spalah», мережа освітніх хабів (<https://spalah.com.ua>), хаб «Дивергент», м.Одеса (<http://divergenthub.org>), HUB School, м. Вінниця (<http://hubschool.com.ua>), World School Hub, мережа ліцензованих міжнародних шкіл в Україні (<https://worldschool.com.ua>), Impact Hub, міжнародна мережа, (<https://impacthub.odessa.ua>), «Довге хаб» с. Довге, Закарпаття, TeachHUB, незалежна освітня корпорація (<http://teach-hub.com>), мережа «Kid's hub» громадської організації «Кримська

діаспора», Education HUB, (<http://edhub.com.ua>) та багато інших. Майже всі сучасні хаби мають фізичну локацію (місцезнаходження), проте, у більшості є сторінка в мережі Інтернет, що висвітлює події, та пропозиція чи послуги хабу, стрічку новин, сторінки у соціальних мережах, деякі хаби пропонують он-лайн навчання.

Провівши аналіз вітчизняних і зарубіжних джерел щодо проблеми освітніх хабів на базі ІКТ можна зробити певні висновки. Освітній хаб, як вже зазначалося, середовище для спільної діяльності. Діяльність, що здійснюється у сучасному технологічно орієнтованому світі інформаційно-комунікаційних технологій, відбувається як у реальному, так і у віртуальному просторі. І хаб, як продукт сучасного світу, може бути **реальним**, створеним на базі фізичного об'єкту (приміщення), так і **віртуальним**, що розміщується онлайн. Теоретично можуть бути хаби, що існують тільки у реальному просторі, та в той чи інший спосіб (електронна пошта, чати, сайти, менеджер та ін.), вони використовують ІКТ. Тому ми можемо говорити про **хаби з використанням ІКТ**. Також треба виокремити групу хабів, яким притаманні ознаки як реального, так і віртуального хабу, які можна назвати **комбінованими**.

Сучасний стан розвитку ІКТ пропонує достатньою кількістю інструментів для того, щоб хаб був іКТ насиченим, що зробить доступ до нього відкритим і розгорнути його можливості. Хаб може бути створений для окремого предмету, теми, проєкту чи освітньо-виховного напрямку та ін.

Базуючись на цих спостереженнях і висновках та враховуючи доступність та технологічні можливості ІКТ, варто звернути увагу також на можливість створення так званих ресурсних хабів в Україні для розвитку ГО на базі онлайн засобів.

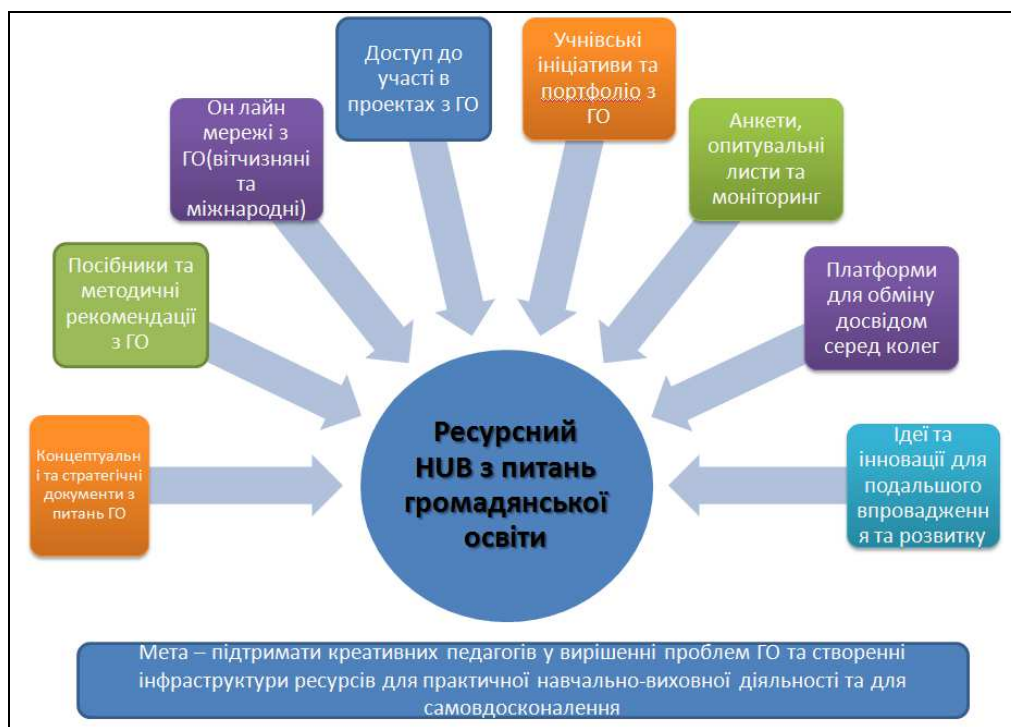

Рис. 4. Ресурсний HUB з питань громадянської освіти

Ресурсний HUB з питань громадянської освіти може включати:

- Посібники та методичні рекомендації з ГО.
- Онлайн мережі з ГО (вітчизняні та міжнародні).
- Доступ до участі в проєктах з ГО.
- Учніські ініціативи та портфоліо з ГО.
- Анкети, опитувальні листи та моніторинг.
- Платформи для обміну досвідом серед колег.

Складовими ресурсного хабу на базі ІКТ з питань громадянської освіти можуть бути банк ідей та інновації для подальшого впровадження та розвитку у навчально-виховний процес, цифрові платформи та інструменти для оцінювання та

анкетування; сторінки хабу у соціальних мережах, блоги вчителів, що проводять навчання, семінари, лекції, воркшопи та ін.

Використані джерела:

1. М. Куделя, І Самохін. Education in the Hands of Communities in Ukraine: What Has Changed So Far? CEDOS, кншм, 2018. [Електронний ресурс]. Доступно: https://cedos.org.ua/system/articles/pdfv_ens/000/000/340/original/Education_in_the_Hands_of_Communities_in_Ukraine.pdf?1539251326. Дата звернення: 27 березня, 2020.
2. Хаб «Цифрові календар-блоки». [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.digitalescheurkalender.com>. Дата звернення: 27 березня, 2020.
3. Хаб «Люди та суспільство». [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.diekeure.be/nl-be/educatief/secundair-onderwijs/hub>. Дата звернення: 27 березня, 2020.
4. Національна Мережа мультимедіа в освіті Нідерландів Filmeducatie [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.filmeducatie.nl>. Дата звернення: 27 березня, 2020.